



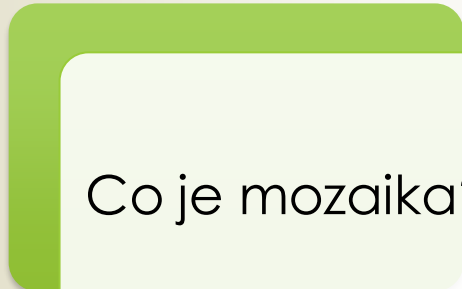
Mozaika – od historie po současnost

Využití mozaiky při výuce dětí
Výtvarný workshop

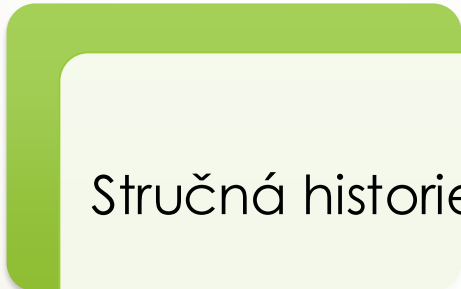
Marie Ondřichová



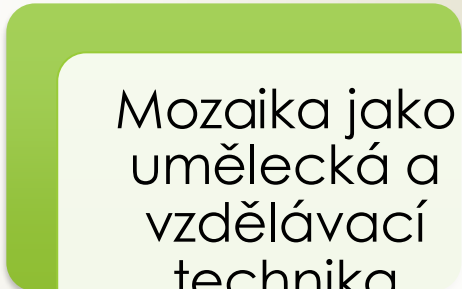
Úvod



Co je mozaika?



Stručná historie



Mozaika jako
umělecká a
vzdělávací
technika

Co je mozaika?

Mozaika je umělecká technika, ornamentální nebo figurální výzdoby sestavená z drobných kostiček, válečků nebo destiček z kamene, keramiky nebo skla upevněné do měkké omítky nebo tmelu.

Používá se v architektuře, interiérech, užitém umění i ve volném tvorbě.



Stručná historie mozaiky

- První mozaiky se objevily v **Mezopotámii** (cca 4000 př. n. l.) – jednoduché vzory z barevných hliněných kuželů
- **Řekové a Římané** zdokonalili techniku – používání oblázků a kostek (tzv. tessera)
- **Byzantské mozaiky** (5.–15. století) měly náboženský charakter, používalo se zlato a sklo
- Mozaika v **novověku** ustoupila malbě, ale ve 20. století se znovu objevila v architektuře a moderním umění (Gaudí, street art)
- V **současnosti** (21. století) se mozaika transformuje do moderního street artu, užitého designu, využívá recyklované materiály a její princip funguje jako přímý předchůdce digitálních pixelů

Mozaika jako umělecká a vzdělávací technika

- Mozaika v umění a designu
- Mozaika ve veřejném prostoru
- Ekologické mozaiky
- Rozvoj jemné motoriky a trpělivosti
- Podpora kreativity a estetického vnímání
- Interdisciplinární využití
- Spolupráce a týmová práce
- Možnost individuálního přístupu



Historie mozaiky

Starověké
mozaiky

Středověké
mozaiky

Renesance a
novověk

19. - 20. století

Mozaika dnes

Starověké mozaiky

- **Mezopotámie (cca 4000 př. nl)** - první jednoduché mozaiky z hliněných kuželů zapuštěných do omítky



Kaple královského paláce v Uruku



Ištarina brána, Bábíl, Irák

Starověké mozaiky

- **Egypt** - používání barevných glazovaných kachlíků na dekoraci chrámů a hrobek, zdobení posmrtných masek barevnými skly, perlami, polodrahokamy



Glazované kachlíky



Tutanchamonova zlatá maska

Starověké mozaiky

- **Řecko (4. století př. nl)** – postupně rafinovanější motivy, mozaiky z černobílých a barevných oblázků



Oblázková mozaika, Pella
Makedonie



Medusa, podlahová mozaika, Dion

Starověké mozaiky

- **Řím (2. století př. nl – 5. století nl)** – rozmach mozaik, používání kostek z mramoru, skla a keramiky, často znázorňovaly mytologické výjevy, scény ze života nebo geometrické vzory



Neptun a Amfitrité
Herculaneum, Pompeje



Villa Romana del Casale
Sicílie

Středověké mozaiky

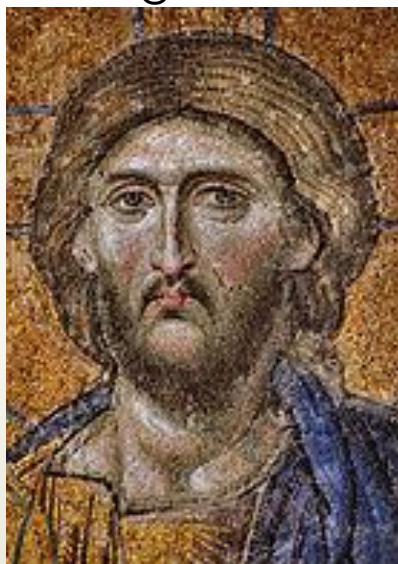
► Byzantské mozaiky (5.–15. století)

- používání zlacených skleněných kostek.
- mozaiky v chrámech – ikonografie svatých, biblické scény (např. Hagia Sofia v Istanbulu).
- bohaté zdobení, oblíbené v Itálii (Ravenna).



Císařský palác
Konstantinopol

Hlava Krista
Hagia Sofia



San Apollinare nuovo
Ravenna

Středověké mozaiky

► Evropské středověké mozaiky

- skleněná figurální mozaika užívaná na stěnách a klenbách starokřesťanských bazilik



Zlatá brána, exteriérová mozaika, katedrála sv. Víta, Praha

Renesance a novověk

► Renesance

- mozaika ustupuje malbě a sochařství, ale stále se používá v sakrální architektuře (baziliky, katedrály) **jako napodobenina malby**
- malíři připravovali předlohy pro mozaikáře, kteří tyto obrazy mechanicky kopírovali do skleněných kostek
- renesanční snahou bylo vytvořit hladký malířský efekt, kostky se skládaly příliš těsně k sobě, **mozaika ztratila texturu a tím i schopnost lámat světlo pod různými úhly**

Renesance a novověk



Bazilika sv. Marka, Benátky, vnější oblouky, pozdně renesanční mozaika vznik od 16. stol. podle návrhů Tiziana nebo Tintoretta

Renesance a novověk

► Novověk

- znovuzrození mozaiky v Benátkách v pol. 19. století
- Antonio Salviati (murano)
- Obnova zapomenuté receptury na výrobu barevného skleněného emailu a zlatých mozaikových kostek
- Technologická revoluce – metoda nepřímé mozaiky – mozaikové kostky se skládaly lícem dolů na papírové archy přímo v dílně a na místě se se jen nalepily na zed'
- Zrychlení práce, snížení cen

Renesance a novověk



Katedrála Panny Marie v Cáchách, mozaika z muránského skla

19. – 20. století

- **Secese a modernismus** – mozaiky v architektuře



Park Güell v Barceloně, Antonio Gaudí

19. – 20. století

► Socialistický realismus

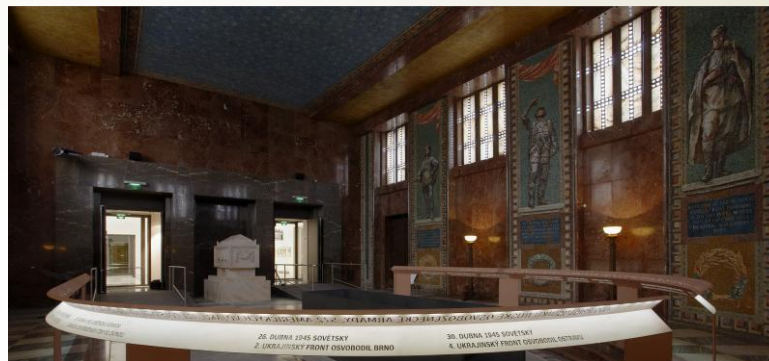
- mozaika v ČSSR představovala klíčový prvek monumentálního umění
- propojovala architekturu s ideologickou i estetickou funkcí
- rozvoj mozaiky umožnil **čtyřprocentní zákon**, nařizoval 1-4% z rozpočtu každé veřejné stavby na uměleckou výzdobu
- Rozděluje se na tři epochy
- **Sorela** 50. léta – popisný realismus, důraz na figuru, řemeslo a budovatelskou symboliku, využívaný štípaný přírodní kámen a mramor, zářivé sklo na politické symboly
- **Bruselský styl** 60. léta – po úspěchu na Expu 58 nástup organických křivek, barevného skla, pastelových tónů, tématem věda, vesmír, abstrakce
- **Normalizace** 70. – 80. léta – představuje syntézu, technicky vyspělá, ale ideologicky kontrolovaná, nosná témata míru, rodiny, technického rozvoje a družby doplněná o čistě přírodní či geometrické tvary

19. – 20. století

► Socialistický realismus – Sorela



Orloj, Olomouc



Sín Sovětské armády na Vítěz, Praha



Pomník Osvobození, Pardubice

19. – 20. století

► Socialistický realismus – Bruselský styl



vlakové nádraží Havířov



vlakové nádraží Pardubice

19. – 20. století

► Socialistický realismus - Normalizace



stanice metra Florenc Praha



Hlavní nádraží Ústí nad Labem

Mozaika dnes

současné umělecké mozaiky

► Umění ve veřejném prostoru

- mozaika jako součást **street artu** a **mural artu**



Mozaika dnes

současné umělecké mozaiky

► Mozaika v architektuře

- inspirace Gaudím a Hundertwasserem – nepravidelné a organické mozaiky v budovách

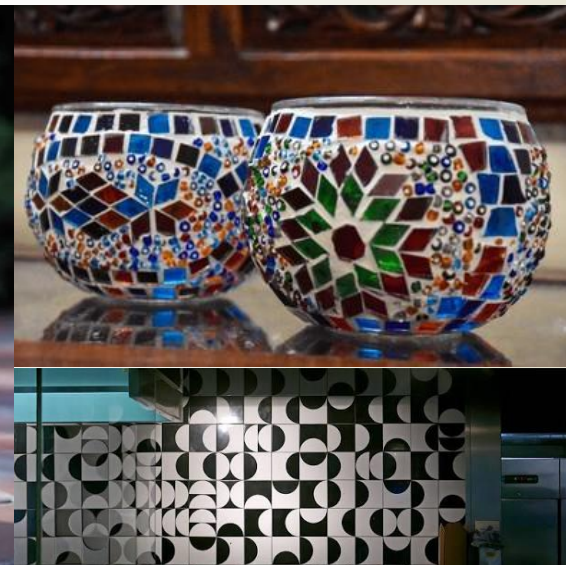


Věž civilizace, Troubsko

Mozaika dnes současné umělecké mozaiky

► Mozaika v interiérovém designu

- dekorační prvek interiéru
- v užitém designu



Mozaika dnes v nových technologiích

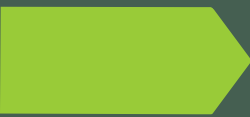
- **Ekologické mozaiky** – využití recyklovaných materiálů – plastová víčka, keramické střepy, sklo....
- **Interaktivní mozaiky** – dotykové panely nebo LED mozaiky, které mění barvy
- **Digitální mozaika** – tvorba mozaik z pixelů, využití AI



Mozaika dnes ve vzdělání a terapii

- **Arteterapie** – práce s mozaikou jako forma relaxace a terapie
- **Vzdělávací projekty** – školy a umělecké kurzy pro děti i dospělé
- **Zapojení osob se speciálními potřebami** – mozaika jako způsob rozvoje jemné motoriky a kreativity





Mozaika ve výuce dětí

Proč zařadit
mozaiku do
výuky?

Jak mozaiku
zařadit do
výtvarné
výchovy?

Praktické tipy
pro učitele a
lektory

Proč zařadit mozaiku do výuky?

Rozvíjí klíčové dovednosti

- kreativitu a estetické cítění
- jemnou motoriku a trpělivost
- matematické a prostorové vnímání
- týmovou spolupráci
- podporuje ekologické myšlení



Jak mozaiku zařadit do výuky?

➤ Výtvarná výchova

- papírová mozaika – barevné útržky papíru lepené na podložku
- keramická/skleněná mozaika – lepení střepů na podložku, spárování
- přírodní mozaika – skládání přírodnin – kamínky, mušle, dřevo
- recyklační mozaika – využití již nepotřebného materiálu, plastová víčka, CD, knoflíky
- kreslená mozaika – kreslení geometrických tvarů a následné vymalování

➤ Mezipředmětové propojení

- matematika – geometrie, vzory, symetrie
- dějepis – tvorba mozaiky v historii
- ekologie – práce s recyklovanými materiály
- informatika – digitální mozaika

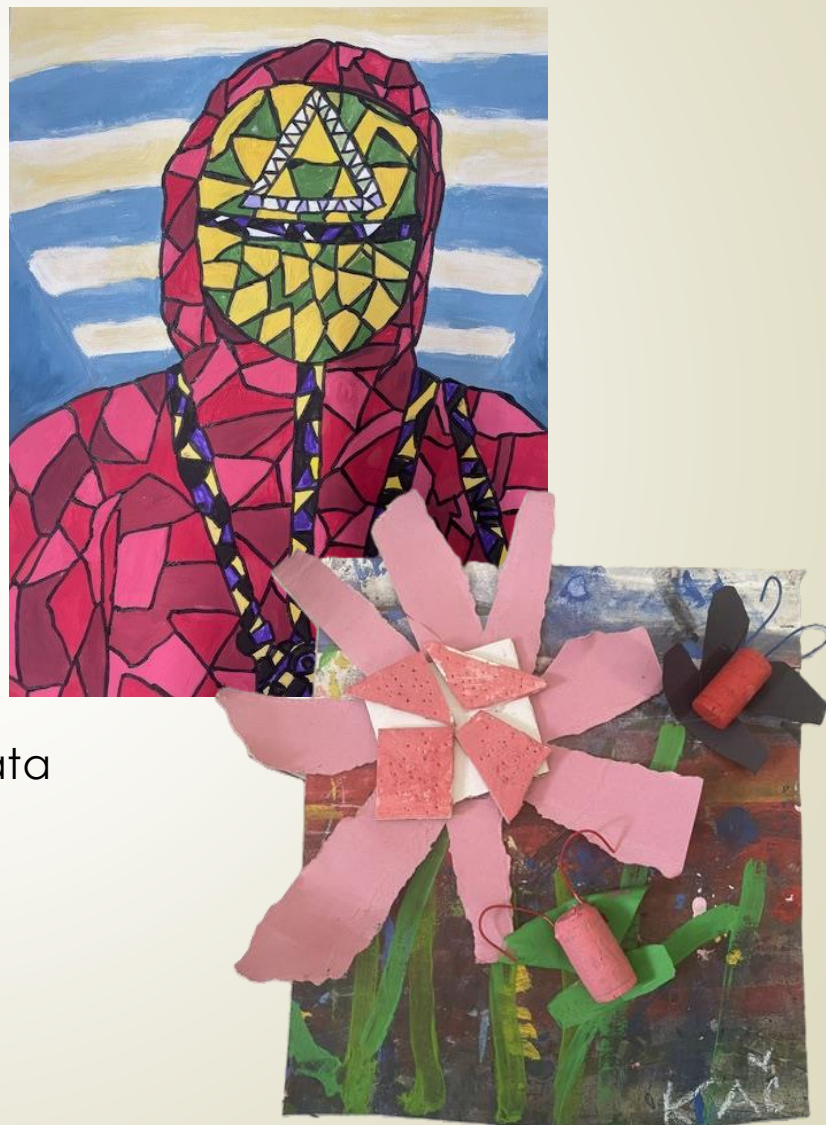


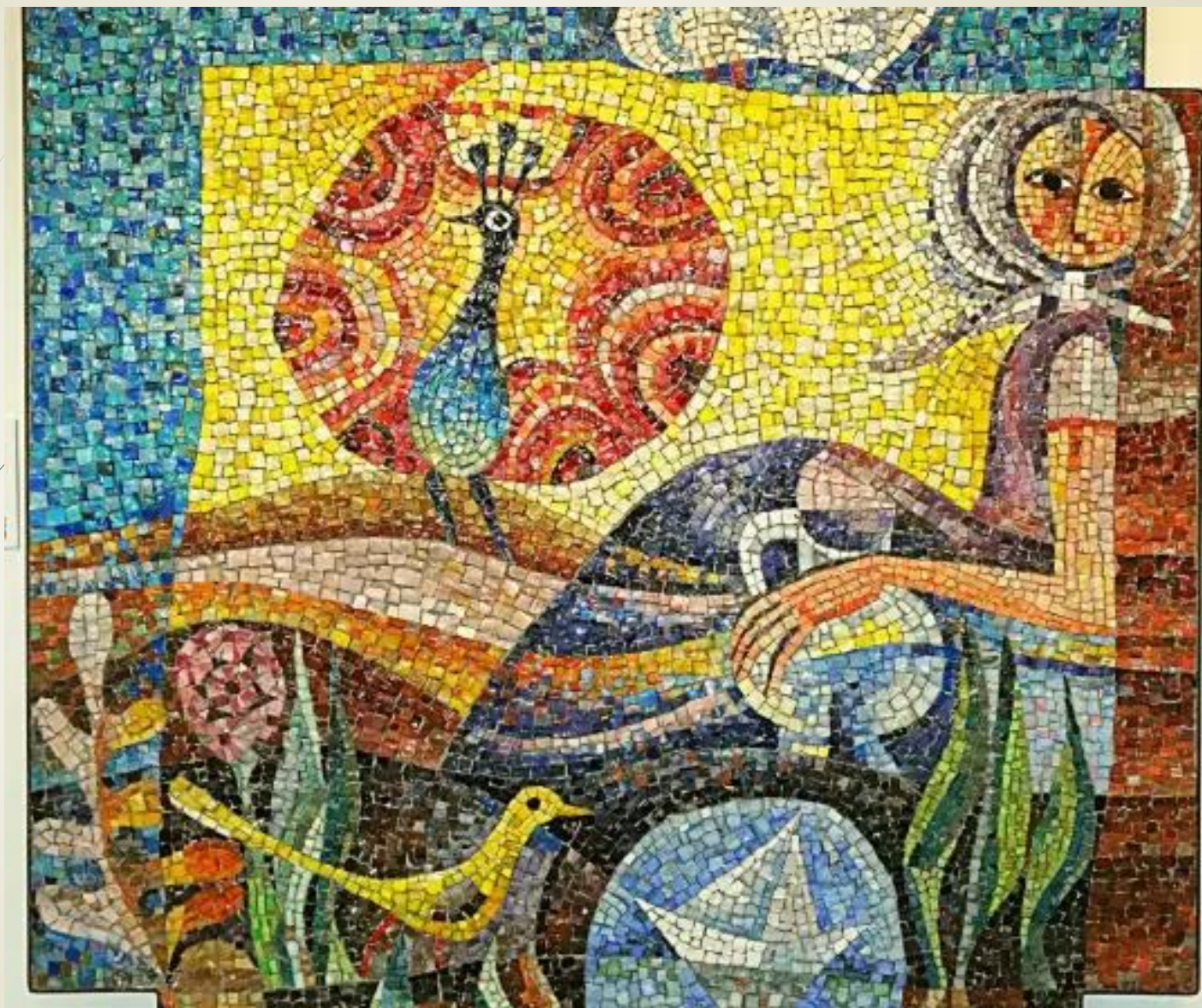
Praktické tipy pro učitele

- Přizpůsobit techniku věku dětí
- Začít s jednoduchými vzory
- Využívat snadno dostupné materiály
- Zajistit bezpečnost při práci se střepy

Doporučené náměty pro tvorbu

- geometrické obrazce
- příroda kolem nás – květiny, stromy, zvířata
- naše škola
- městské prostředí
- abstraktní kompozice





Studánka mládí ZŠ Nedvědova, Olomouc